

ZALACZNIK II

Warunki ogólne

**dotyczące umów o przydzielenie dotacji
finansowanych z funduszy Wspólnoty Europejskiej
w ramach pomocy zewnętrznej**

Warunki ogólne	1
POSTANOWIENIA OGÓLNE I ADMINISTRACYJNE	3
Artykuł 1 - Zobowiązania ogólne	3
Artykuł 2 - Zobowiązania dotyczące sprawozdawczosci finansowej i merytorycznej.....	3
Artykuł 3 – Odpowiedzialnosc	5
Artykuł 4 – Konflikt interesów	5
Artykuł 5 – Poufnosc.....	5
Artykuł 6 – Informowanie o źródle finansowania	5
Artykuł 7 – Tytuł własności/użytkowania	6
Artykuł 8 – Ocena Przedsięwzięcia	6
Artykuł 9 – Zmiany w Umowie	7
Artykuł 10 – Cesja.....	7
Artykuł 11 – Rozwiązanie umowy.....	7
Artykuł 12 – Okres realizacji Projektu, przedłużenie, zawieszenie, siła wyższa i termin wygasnięcia Umowy	8
Artykuł 13 – Obowiązujące prawo i rozwiązywanie sporów	9
POSTANOWIENIA FINANSOWE	10
Artykuł 14 – Koszty kwalifikowane	10
Artykuł 15 – Płatności i odsetki za zwłokę	11
Artykuł 16 – Rachunkowość oraz kontrole merytoryczne i finansowe	14
Artykuł 17 – Ostateczna kwota dotacji wypłacana przez Jednostkę Kontraktującą	16
Artykuł 18 – Zwrot dotacji.....	17

POSTANOWIENIA OGÓLNE I ADMINISTRACYJNE

Artykuł 1 - Zobowiązania ogólne

- 1.1** Beneficjent jest zobowiązany do realizacji Projektu na swoją odpowiedzialność zgodnie z opisem zawartym w Załączniku I, tak aby osiągnąć założone cele.
- 1.2** Beneficjent jest zobowiązany do realizacji Projektu ze szczególną starannością, efektywnie i przejrzysto, tak, jak tego wymaga najlepsza praktyka w danej dziedzinie oraz zgodnie z niniejszą Umową.

W tym celu Beneficjent zmobilizuje wszystkie zasoby finansowe, ludzkie i materialowe potrzebne do pełnej realizacji Projektu, zgodnie z opisem Projektu, starając się wykorzystywać lokalne zasoby ludzkie i materialowe.

- 1.3** Beneficjent może działać sam lub w partnerstwie z jedną lub więcej organizacjami pozarządowymi lub innymi instytucjami określonymi w opisie Projektu. Beneficjent może zlecić podwykonawstwo niektórych czynności przewidzianych w Projekcie (prace i usługi). Jednak przeważająca część zadań zaplanowanych do zrealizowania w ramach Przedsięwzięcia musi być wykonana przez Beneficjenta i jego partnerów, zgłoszonych we wniosku o dotację.

Jeżeli realizacja Przedsięwzięcia przewiduje zlecenie zadań innym podmiotom, Beneficjent jest zobowiązany do stosowania procedur wyboru zleceniobiorcy przedstawionych w Załączniku IV.

Jednostka Kontraktująca nie uznaje powiązań nieformalnych z partnerem/partnerami Beneficjenta lub zleceniobiorcami. Beneficjent podlega Jednostce Kontraktującej w zakresie realizacji Przedsięwzięcia. Beneficjent gwarantuje, że wymagania nałożone na niego w art. 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 14, 16 o 17 będą również stosowane wobec partnerów, a wymagania wynikające z art. 1, 3, 4, 5, 6, 8 i 16 wobec wszystkich podwykonawców. Beneficjent winien zawrzeć odpowiednie zapisy w zawieranych kontraktach.

- 1.4** Beneficjent i Jednostka Kontraktująca są jedynymi stronami („Stronami”) umowy. W przypadku, gdy Komisja Europejska nie jest Jednostką Kontraktującą, nie jest uważana za stronę umowy, co oznacza, że przyjmuje na siebie jedynie te prawa i obowiązki, które są wyraźnie określone w umowie. Niemniej jednak winna zatwierdzić umowę przez złożenie podpisu gwarantując w ten sposób finansowanie dotacji ze środków Unii Europejskiej¹, z czym wiąże się konieczność stosowania zapisów umowy o informowaniu o źródle finansowania dotacji.

Artykuł 2 - Zobowiązania dotyczące sprawozdawczości finansowej i merytorycznej

- 2.1** Beneficjent jest zobowiązany dostarczyć Jednostce Kontraktującej pełną informację o realizacji Projektu. W tym celu Beneficjent sporządzi raporty cząstkowe oraz raport końcowy. Raporty te muszą zawierać część merytoryczną i finansową. Raporty muszą

¹ W przypadku finansowania dotacji z Europejskiego Funduszu Rozwoju, każda wzmianka o finansowaniu ze środków Unii Europejskiej powinna być rozumiana jako finansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju.

obejmować całość Projektu, niezależnie które części są finansowane przez Jednostkę Kontraktującą. Jednostka Kontraktująca może w dowolnym czasie zażądać dodatkowych informacji, które muszą być przekazane w ciągu 30 dni od daty wystąpienia o nie

- 2.2** Każdy raport cząstkowy musi zawierać wszystkie dane na temat realizacji Projektu w okresie objętym raportem. Raport musi być zredagowany w taki sposób, aby możliwe było porównanie faktycznie osiągniętych rezultatów, zastosowanych metod realizacji i poniesionych wydatków z zaplanowanymi w ramach Przedsięwzięcia (stosując wskaźniki rezultatu zawarte w opisie Projektu). Raport powinien zawierać oświadczenie Beneficjenta oraz, jeśli dotyczy, każdego z partnerów, dotyczące wkładu finansowego w okresie objętym raportem oraz plan działań na następną fazę realizacji.
- 2.3** Raport końcowy dodatkowo musi zawierać szczegółowy opis warunków, w jakich Projekt był realizowany, notatkę na temat sposobu informowania o Unii Europejskiej jako źródle finansowania, uwagi, które mogą być przydatne przy ocenie rezultatów Przedsięwzięcia, dowody przekazania praw własności o których mowa w art. 7.3 oraz końcowe sprawozdanie dotyczące kosztów kwalifikowanych Projektu oraz końcowe sprawozdanie finansowe wraz z pełnym zestawieniem przychodów i wydatków oraz płatności otrzymanych w ramach niniejszej Umowy.
- 2.4** Raporty muszą być przygotowane w języku umowy. Raporty powinny być składane do Jednostki Kontraktującej w następujących terminach:
- A. jeżeli płatności odpowiadają opcji 1 lub opcji 3 z Art.15.1 – pojedynczy raport końcowy przekazuje się Jednostce Kontraktującej w ciągu trzech miesięcy od daty zakończenia realizacji Projektu, ustalonej w Art.2 warunków Szczegółowych;
 - B. jeżeli płatności odpowiadają opcji 2 z Art.15.1
 - raport cząstkowy musi być dołączony do każdego wniosku o dokonanie płatności
 - a raport końcowy przekazuje się Jednostce Kontraktującej w ciągu trzech miesięcy od daty zakończenia realizacji Projektu, ustalonej w Art.2 warunków Szczegółowych;
- 2.5** Postanowienia Szczegółowe mogą zakładać, że Beneficjent musi dostarczyć dodatkową kopię raportu do Przedstawicielstwa Komisji Europejskiej odpowiedzialnego za monitorowanie Przedsięwzięcia.
- 2.6.** Jeżeli Beneficjent nie dostarczy Jednostce Kontraktującej raportu końcowego w terminie określonym w Art.2.4 i nie przedstawi na piśmie przekonywującego i wyczerpującego wyjaśnienia powodów, dla których nie może wykonać tego zobowiązania, Jednostka Kontraktująca może rozwiązać Umowę w trybie określonym w Art.12.2a) oraz wystąpić o zwrot dotychczas wypłaconych kwot.

Ponadto, jeżeli płatności są realizowane zgodnie z opcją 2 z Art.15.1, a Beneficjent nie dostarczy raportu cząstkowego oraz wniosku o dokonanie płatności przed upływem 12-miesięcznego terminu licząc od daty ustalonej w Art.2.2 warunków Szczegółowych, Beneficjent musi poinformować Instytucję Kontraktującą o powodach, dla których nie wywiązał się z zobowiązań oraz dostarczyć podsumowanie stanu zaawansowania Projektu. Jeżeli Beneficjent nie dopełni tego obowiązku, Jednostka Kontraktująca może rozwiązać umowę zgodnie z Art.12.2 oraz wystąpić o zwrot dotychczas wypłaconych kwot.

Artykuł 3 – Odpowiedzialność

3.1 Jednostka Kontraktująca w żadnym wypadku nie jest odpowiedzialna za szkody i krzywdy wyrządzone Beneficjentowi oraz jego pracownikom w związku z realizacją Projektu. W związku z tym, nie może ona zaakceptować żadnych roszczeń o odszkodowania czy powiększenia płatności w związku z poniesionymi szkodami i stratami.

3.2 Beneficjent ponosi wyłączną odpowiedzialność w stosunku do stron trzecich za szkody i krzywdy wyrządzone w związku z realizacją Projektu. Zwalnia on Instytucję Kontraktującą z wszelkiej odpowiedzialności związanej z jakimikolwiek roszczeniami czy działaniami wynikającymi z naruszenia praw stron trzecich lub naruszenia zasad lub przepisów przez Beneficjenta lub jego pracowników i inne osoby, za które odpowiadają ci pracownicy.

Artykuł 4 – Konflikt interesów

Beneficjent podejmie wszelkie środki ostrożności niezbędne dla uniknięcia konfliktu interesów oraz poinformuje Instytucję Kontraktującą bezzwłocznie o każdej sytuacji prowadzącej lub mogącej doprowadzić do takiego konfliktu.

Konflikt interesów zachodzi w sytuacji, gdy z powodów takich jak powiązania rodzinne, sprawy emocjonalne, sympatie polityczne lub narodowościowe, korzyści ekonomiczne lub jakiegokolwiek inne powiązania z osobami trzecimi istnieje podejrzenie, że osoby zaangażowane w realizację umowy nie będą działać w sposób bezstronny i obiektywny.

Artykuł 5 – Poufność

Zgodnie z Art. 16 Jednostka Kontraktująca oraz Beneficjent zobowiązują się do zachowania poufności wszelkich dokumentów, informacji lub innych materiałów przekazanych im jako poufne przez minimum 7 lat po dokonaniu płatności końcowej. W przypadku, gdy Komisja Europejska nie jest Jednostką Kontraktującą, ma ona prawo dostępu do wszystkich dokumentów przekazanych Jednostce Kontraktującej w sposób poufny i jest zobowiązana zachować poufność zgodnie opisanymi zasadami.

Artykuł 6 – Informowanie o źródle finansowania

6.1 Jeżeli Jednostka Kontraktująca nie wyraziła zgody lub nie wniosła inaczej, Beneficjent musi podjąć wszelkie działania konieczne do upowszechnienia informacji, że Projekt jest finansowany lub współfinansowany ze środków Unii Europejskiej. Podjęte działania muszą być zgodne z odpowiednimi przepisami dotyczącymi informowania o finansowaniu akcji zewnętrznych opracowanymi i opublikowanymi przez Komisję Europejską.

6.2 W szczególności, Beneficjent jest zobowiązany zamieścić informacje o finansowaniu albo współfinansowaniu Projektu przez Unię Europejską we wszelkich materiałach, przekazywanych odbiorcom końcowym Projektu, w wewnętrznych i rocznych

raportach, jak również informować o finansowaniu podczas jakichkolwiek spotkań z mediami.

- 6.3** Każda publikacja przygotowana przez Beneficjenta dotycząca Projektu, w tym również materiały przygotowane na konferencje i seminaria, muszą zawierać informacje, że Projekt otrzymał finansowanie ze środków Unii Europejskiej. Każda publikacja zamieszczana w jakiegokolwiek formie oraz w jakimkolwiek medium, włącznie z Internetem, musi zawierać następującą klauzulę: „Niniejszy dokument został opublikowany dzięki pomocy finansowej Unii Europejskiej. Poglądy w nim wyrażone należą do [nazwa Beneficjenta] i nie odzwierciedlają w żadnym razie oficjalnego stanowiska Unii Europejskiej”.
- 6.4** Beneficjent upowadnia Jednostkę Kontraktującą i Komisję Europejską do podawania nazwy i adresu Beneficjenta, celu udzielenia dotacji, maksymalnej kwoty dotacji oraz udziału dotacji w ogólnych kosztach kwalifikowanych Projektu, zgodnie z Art. 3.2 Warunków Szczegółowych. Odstępstwo od tej zasady może być udzielone jedynie w przypadku, gdy podawanie ww. informacji może zagrażać Beneficjentowi lub spowodować szkody finansowe w prowadzonej przez niego działalności.

Artykuł 7 – Tytuł własności/użytkowania

- 7.1** Tytuł własności, nazwa oraz prawa własności przemysłowej i intelektualnej powstałe w rezultacie realizacji Przedsięwzięcia oraz wszystkie raporty i inne dokumenty dotyczące Przedsięwzięcia przechodzą na własność Beneficjenta.
- 7.2** Pomimo postanowień Art. 7.1 i zgodnie z Art. 5, Beneficjent przekazuje Jednostce Kontraktującej (i Komisji Europejskiej jeśli nie pełni ona funkcji Jednostki Kontraktującej) prawa do swobodnego korzystania ze wszystkich dokumentów powstałych w ramach Przedsięwzięcia, niezależnie od ich formy, pod warunkiem że nie narusza to obowiązującego prawa do ochrony własności przemysłowej i intelektualnej.
- 7.3** Przed zakończeniem realizacji Projektu sprzęt, pojazdy i inne towary zakupione w ramach dotacji przyznanej przez Jednostkę Kontraktującą, muszą zostać przekazane partnerom Beneficjenta lub odbiorcom końcowym Projektu. Kopie dokumentów przenoszących prawo własności muszą zostać dołączone do końcowego raportu.

Artykuł 8 – Ocena Przedsięwzięcia

- 8.1** W przypadku kontroli merytorycznej Projektu, w trakcie jego trwania lub po zakończeniu realizacji, przeprowadzanej przez Komisję Europejską, Beneficjent jest zobowiązany dostarczyć Komisji Europejskiej i/lub ich upoważnionym przedstawicielom wszystkie dokumenty lub informacje, które mogą być przydatne do oceny Projektu oraz zagwarantuje prawo dostępu do nich, zgodnie z Art.16.2.
- 8.2** Jeżeli zarówno którakolwiek ze Stron (lub Komisja Europejska) przeprowadza kontrolę Projektu podczas jego realizacji, musi dostarczyć pozostałej Stronie i Komisji Europejskiej (lub Stronom) kopie sprawozdania z dokonanej oceny.

Artykuł 9 – Zmiany w Umowie

9.1 Wszelkie zmiany w Umowie albo jej załącznikach wymagają formy pisemnej i są wprowadzane za pomocą aneksu.

Jezeli zmiany w Umowie wprowadzane są na życzenie Beneficjenta, Beneficjent musi przekazać Jednostce Kontraktującej wniosek o dokonanie zmian nie później niż miesiąc przed planowanym terminem wprowadzenia ich w życie, z wyjątkiem przypadków należycie uzasadnionych przez Beneficjenta oraz zatwierdzonych przez Jednostkę Kontraktującą.

9.2 Jednakże, w przypadku zmian w umowie, które nie mają wpływu na zasadnicze cele Projektu i pociągają za sobą przesunięcia w budżecie tylko w ramach jednej pozycji budżetowej lub przesunięcia pomiędzy różnymi pozycjami budżetowymi nie przekraczające 15% kwoty ustalonej w budżecie dla danej pozycji, Beneficjent może wprowadzić zmiany, bezzwłocznie powiadamiając o tym pisemnie Jednostkę Kontraktującą. Procedura ta nie może być stosowana w przypadku kosztów administracyjnych.

W przypadku zmiany adresu, konta bankowego oraz biegłego rewidenta finansowego wystarcza pisemne zawiadomienie, ale Jednostka Kontraktująca zachowuje prawo do niezaakceptowania wyboru konta bankowego i biegłego rewidenta finansowego.

Jednostka Kontraktująca zastrzega sobie prawo zadania wymiany biegłego rewidenta finansowego, wskazanego w Art. 7.1 Warunków Szczegółowych, jeżeli okoliczności, nieznanie podczas podpisywania Umowy, nasuwają wątpliwości co do niezależności czy kwalifikacji zawodowych rewidenta.

Aneks do umowy nie może być wprowadzaniem zmian podważających zasadność decyzji o udzieleniu dotacji ani stać w sprzeczności z wymaganiami równego traktowania wnioskodawców. Maksymalna wysokość dotacji podana w Art. 3.2 warunków Szczegółowych nie może zostać zwiększona.

Artykuł 10 – Cesja

Umowa oraz płatności z nią związane nie mogą być w żadnym wypadku przenoszone ani przekazywane stronie trzeciej bez uprzedniej pisemnej zgody Jednostce Kontraktującej.

Artykuł 11 – Rozwiązanie umowy

11.1 Okres realizacji Projektu określony jest w Art. 2 Warunków Szczegółowych. Beneficjent jest zobowiązany do bezzwłocznego poinformowania Jednostki Kontraktującej o jakichkolwiek okolicznościach, które mogą utrudnić lub uniemożliwić realizację Projektu. Beneficjent może wnioskować o przedłużenie okresu realizacji Projektu, nie później niż na miesiąc przed terminem jego zakończenia. Do wniosku należy dołączyć pełną dokumentację z dotychczasowej realizacji Przedsięwzięcia, niezbędna do podjęcia decyzji o przedłużeniu okresu jego wdrażania

11.2 Beneficjent może zawiesić realizację całości Przedsięwzięcia lub jego części, jeżeli wystąpią szczególne okoliczności (głównie siła wyższa) powodujące, że kontynuowanie prac jest zbyt trudne lub niebezpieczne. Beneficjent musi bezzwłocznie poinformować

o tym Jednostce Kontraktująca, przekazując jej wszystkie niezbędne szczegóły. Każda ze Stron może rozwiązać umowę w trybie określonym w Art.12.1. Jeżeli umowa nie zostanie rozwiązana, Beneficjent jest dołożyć wszelkich starań aby zawieszenie realizacji Projektu trwało jak najkrócej i zobowiązany jest do wznowienia realizacji Projektu, gdy tylko warunki to umożliwią, informując o tym Jednostkę Kontraktującą.

11.3 Jednostka Kontraktująca może zadać od Beneficjenta zawieszenia realizacji całości Projektu lub jego części, jeżeli wystąpią szczególne okoliczności (głównie siła wyższa) powodujące, że kontynuowanie prac jest zbyt trudne lub niebezpieczne. Beneficjent musi bezzwłocznie poinformować o tym Jednostkę Kontraktującą, przekazując jej wszystkie niezbędne szczegóły. Każda ze Stron może rozwiązać umowę w trybie określonym w Art.12.1. Jeżeli umowa nie zostanie rozwiązana, Beneficjent jest dołożyć wszelkich starań aby zawieszenie realizacji Projektu trwało jak najkrócej i zobowiązany jest do wznowienia realizacji Projektu, gdy tylko warunki to umożliwią, po uprzednim uzyskaniu zgody Jednostki Kontraktującej.

11.4 Okres realizacji Projektu zostanie wydłużony o czas, w jakim realizacja Projektu była zawieszona. Nie oznacza to, że nie będzie możliwości wprowadzenia zmian w Umowie, niezbędnych dla dostosowania Projektu do nowych okoliczności.

11.5 Przez siłę wyższą należy rozumieć zdarzenia niemożliwe do przewidzenia, pozostające poza kontrolą Stron, nie będące skutkiem ich błędów lub niedbalstwa (lub podwykonawców, agentów i pracowników), którym nie można było zapobiec nawet przy dołożeniu najwyższych starań, uniemożliwiające wywiązanie się Stron z jakichkolwiek obowiązków wynikających z umowy. Wady sprzętu i materiałów oraz opóźnienia w ich dostarczeniu, spory o warunki pracy, strajki oraz problemy finansowe nie mogą być traktowane jako siła wyższa. Niewywiązanie się Stron z ich zobowiązań wynikających z umowy, spowodowane siłą wyższą, nie jest uważane za naruszenie zobowiązań z umowy. Z wyjątkiem sytuacji opisanych w Art. 12.2 i 12.3 Strona zagrożona działaniem siły wyższej powinna bezzwłocznie poinformować o tym pozostałe Strony, określając rodzaj, przewidywany okres trwania oraz możliwe do przewidzenia efekty działania siły wyższej oraz podjąć wszelkie możliwe kroki w celu zminimalizowania możliwych szkód.

11.6 Zobowiązania płatnicze Komisji Europejskiej w ramach umowy wygasają 18 miesięcy po zakończeniu okresu wdrażania projektu określonym w Art. 12 Warunków Szczegółowych, chyba że umowa zostanie rozwiązana zgodnie z Art.12

Jednostka Kontraktująca jest zobowiązana poinformować Beneficjenta o każdym przesunięciu terminu zakończenia.

Artykuł 12 – Okres realizacji Projektu, przedłużenie, zawieszenie, siła wyższa i termin wygasnięcia Umowy

12.1 Jeśli Strona uzna, że niemożliwa jest dalsza skuteczna i właściwa realizacja umowy powinna poinformować o tym pozostałą stronę umowy. Jeśli Strony nie dojdą do porozumienia co do rozwiązania problemu, każda ze Stron może rozwiązać umowę przedkładając dwumiesięczne pisemne wypowiedzenie, bez konieczności wypłaty odszkodowania.

12.2 Jednostka Kontraktująca może rozwiązać umowę w trybie natychmiastowym oraz bez zobowiązań do wypłaty jakichkolwiek odszkodowań, jeżeli Beneficjent:

- a) bez uzasadnienia nie wykonał jakiegokolwiek ze swoich obowiązków oraz w ciągu 30 dni od daty wysłania pisemnego wezwania do wywiązania się z zobowiązań, nadal ich nie wykona ani nie przedłoży przekonywującego wyjaśnienia sytuacji,
- b) wydane zostało postanowienie o ogłoszeniu upadłości, znajdują się pod zarządem komisarycznym, przystąpili do postępowania układowego z wierzycielami, zawiesili prowadzenie działalności lub znajdują się w innej, podobnej sytuacji wynikającej z przepisów prawa,
- c) są winni poważnego wykroczenia w zakresie działalności zawodowej, potwierdzonego w dowolny sposób, który uznany zostanie za uzasadniony,
- d) prowadzone jest wobec nich postępowanie w sprawie oszustwa, korupcji, kontaktów ze światem przestępczym lub jakiegokolwiek innej nielegalnej działalności mogącej narazić Unię Europejską na szkody finansowe; odnosi się to również do partnerów, podwykonawców oraz agentów Beneficjenta,
- e) zmienił osobowość prawną, chyba, że sporządzony został odpowiedni aneks do umowy,
- f) nie wywiązuje się ze zobowiązań określonych w Art.4, 10 lub 16,
- g) złożył fałszywe lub niekompletne oświadczenia w celu uzyskania dotacji albo składa sprawozdania niezgodne ze stanem faktycznym.

12.3 W przypadku rozwiązania umowy, Beneficjent będzie uprawniony do otrzymania dotacji w wysokości odpowiadającej wykonanej części Projektu, za wyjątkiem kosztów związanych z bieżącymi zobowiązaniami, które będą poniesione po rozwiązaniu umowy. W celu otrzymania płatności Beneficjent musi przedłożyć wniosek o wypłatę dotacji wraz z raportem końcowym, zgodnie z Art. 2 .

12.4 Jednakże, gdy rozwiązanie umowy nastąpiło na wniosek Beneficjenta zgodnie z Art. 12.1 oraz w sytuacjach opisanych w Art. 12.2 d), e) i g) Jednostka Kontraktująca może zadecydować o pełnym lub częściowym zwrocie kwot do tej pory wypłaconych w ramach Umowy proporcjonalnie do wagi problemu, po umożliwieniu Beneficjentowi złożenia wyjaśnień.

12.5 Zanim podjęta będzie decyzja o rozwiązaniu Umowy lub zamiast jej rozwiązywania w przypadkach wymienionych w niniejszym Artykule, Jednostka Kontraktująca może zawiesić płatności jako środek zapobiegawczy bez uprzedzenia.

12.5 Umowa wygasa automatycznie jeśli nie powoduje zobowiązań do żadnych płatności w ciągu 3 lat od daty jej podpisania. po 24 miesiącach od daty zakończenia realizacji Przedsięwzięcia ustalonej w

Artykuł 13 – Obowiązujące prawo i rozwiązywanie sporów

13.1 Niniejsza Umowa podlega prawu Jednostki Kontraktującej lub, jeśli Jednostka Kontraktująca jest Komisją Europejską, prawu belgijskiemu.

13.2 Strony dążą do wszelkich starań w celu polubownego rozwiązania wszelkich sporów, wynikających z realizacji umowy. W tym celu zobowiązane są do pisemnego informowania o swoim stanowisku i proponowanych sposobach rozwiązania sporów oraz do uczestnictwa, na zadanie, w spotkaniach mających na celu rozwiązanie zaistniałego sporu. Strona musi odpowiedzieć na prośbę o polubowne załatwienie sporu

w ciągu 30 dni. Jeśli odpowiedź nie została udzielona w wymaganym okresie lub jeśli nie osiągnięto porozumienia w ciągu 120 dni od daty złożenia pierwszej prośby, każda ze Stron może powiadomić, że nie osiągnięto polubownego rozwiązania sporu zgodnego z procedurą.

13.3 Wszelkie spory pomiędzy Jednostką Kontraktującą a Beneficjentem, wynikające z realizacji niniejszej Umowy, których nie da się rozwiązać polubownie, mogą być za obopólną zgodą stron, przedstawione do rozstrzygnięcia przez Komisję Europejską, o ile nie jest ona Jednostką Kontraktującą. Jeżeli żadna decyzja nie zostanie podjęta w ciągu 120 dni od rozpoczęcia postępowania arbitrażowego, każda ze Stron może powiadomić, że nie osiągnięto polubownego rozwiązania sporu zgodnego z procedurą.

13.4 Wszelkie spory pomiędzy Jednostką Kontraktującą a Beneficjentem, wynikające z realizacji niniejszej Umowy, które nie zostaną rozwiązane zgodnie z powyższymi procedurami, mogą być przez każdą ze Stron przedstawione do rozstrzygnięcia przez sądy właściwe dla kraju Jednostki Kontraktującej lub do sądów belgijskich, jeśli Jednostką Kontraktującą jest Komisja Europejska.

POSTANOWIENIA FINANSOWE

Artykuł 14 – Koszty kwalifikowane

14.1 Koszty uznaje się za kwalifikowane, jeżeli spełnia następujące warunki:

- są kosztami niezbędnymi do realizacji Projektu, zostaną uwzględnione w umowie dotacji, są zgodne z zasadami rzetelnej gospodarki finansowej, w szczególności uzyskiwania wysokiej jakości za daną cenę,
- zostały poniesione przez Beneficjenta lub partnerów w trakcie realizacji projektu, zgodnie z Artykułem 2 warunków szczegółowych niezależnie od daty dokonania płatności przez Beneficjenta bądź partnerów; zasada ta nie dotyczy kosztów audytu końcowego
- zostały wykazane w ewidencji Beneficjenta lub partnerów w sposób umożliwiający ich identyfikację oraz weryfikację. Koszty muszą być udokumentowane fakturami i dokumentami potwierdzającymi dokonanie płatności lub poniesienie kosztu.

14.2 Następujące koszty bezpośrednie, spełniające powyższe wymagania oraz zgodne z zapisami Załącznika IV, uważane są za koszty kwalifikowane Projektu;

- wynagrodzenie pracowników wyznaczonych do realizacji Przedsięwzięcia uwzględniające obowiązkowe narzuty na płace; płace i koszty muszą być w wysokości dotychczas stosowanej przez Beneficjenta lub partnerów i zgodne ze stawkami obowiązującymi na danym rynku,
- koszty przejazdów, zakwaterowania i diet przysługujących pracownikom uczestniczącym w realizacji Projektu pod warunkiem, że nie przekraczają stawek normalnie stosowanych przez Beneficjenta lub partnerów. Stawki wynajmu mieszkań nie mogą przekraczać stawek akceptowanych corocznie przez Komisję Europejską,
- koszty zakupu sprzętu (nowego lub używanego) oraz usług, pod warunkiem, że ich ceny odpowiadają obowiązującym na danym rynku,
- koszty zakupu towarów i materiałów biurowych,
- koszty podwykonawstwa,
- koszty realizacji Projektu wynikające z wymagań umowy (rozpowszechnianie informacji, kontrola Projektu zgodna z jego specyfiką, audyty, tłumaczenia, koszty

druku, ubezpieczenia, itp.) włączając koszty usług finansowych (w szczególności koszty przekazów pieniężnych oraz gwarancji bankowych).

14.3 Następujące koszty nie mogą być uważane za koszty kwalifikowane:

- długi oraz rezerwy na pokrycie przyszłych strat lub długów;
- odsetki do zapłaty z tytułu niezapłaconych w terminie zobowiązań;
- pozycje finansowane z innych źródeł;
- zakup nieruchomości, o ile nie są niezbędne do realizacji Projektu; w takim przypadku prawo własności musi zostać przeniesione na końcowego odbiorcę przed końcem realizacji Projektu;
- ujemne różnice kursowe;
- podatki, w tym VAT jeśli Beneficjent (lub jego partnerzy) może wystąpić o zwrot zgodnie z odpowiednimi regulacjami prawnymi.

14.4 Ryczał na koszty ogólne, nie przekraczający 7% całkowitej kwoty bezpośrednich kosztów kwalifikowanych uważany jest za koszty pośrednie, w ramach których finansowane są stałe koszty administracyjne ponoszone przez Beneficjenta.

Koszty pośrednie nie mogą obejmować kosztów uwzględnionych w innych pozycjach budżetu Przedsięwzięcia.

Koszty pośrednie nie mogą być finansowane w ramach dotacji, jeżeli Przedsięwzięcie będzie przedmiotem niniejszej Umowy jest realizowane przez instytucję, która otrzymała dofinansowanie z Komisji Europejskiej na pokrycie tego rodzaju kosztów.

Postanowienia Art. 14.4 nie są stosowane w przypadku dotacji na pokrycie kosztów operacyjnych.

14.4 Wkład rzeczowy wniesiony przez Beneficjenta lub partnerów, wymieniony w Załączniku III, nie stanowi poniesionego kosztu i nie jest uważany za koszt kwalifikowany. Wkład rzeczowy nie może być traktowany jako współfinansowanie Beneficjenta.

Beneficjent jest zobowiązany wnieść deklarowany wkład rzeczowy, zgodnie z opisem projektu.

Artykuł 15 – Płatności i odsetki za zwłokę

15.1 Procedura dokonywania płatności jest określona w Art.4 Postanowień Szczegółowych i odpowiada jednej z trzech poniższych opcji:

Opcja 1: dotyczy przedsięwzięć, których okres realizacji nie przekracza 12 miesięcy lub kwota dotacji nie przekracza 100 000 EUR.

Jednostka Kontraktująca dokona następujących płatności na rzecz Beneficjenta:

- zaliczki w wysokości 80% kwoty wymienionej w Art.3.2 Warunków Szczegółowych w terminie 45 dni po otrzymaniu przez Jednostkę Kontraktującą:
 - umowy podpisanej przez obydwie strony,
 - wniosku o dokonanie płatności (Załącznik V) oraz
 - gwarancji finansowej, jeśli jest wymagana zgodnie z ustaleniami Art.15.7;

- płatności końcowej w terminie 45 dni po zaakceptowaniu przez Jednostkę Kontraktującą raportu końcowego zgodnie z Art. 15.2, wraz z wnioskiem o dokonanie o płatności końcowej zgodnym z Załącznikiem V.

Opcja 2: dotyczy przedsięwzięć, których okres realizacji jest dłuższy niż 12 miesięcy i dotacja wynosi 100 000 EUR lub więcej.

Jednostka Kontraktująca dokona następujących płatności na rzecz Beneficjenta:

- zaliczki w wysokości 80% kwoty szacowanej w budżecie na pierwsze 12 miesięcy realizacji Projektu określonej w Art. 4 Warunków Szczegółowych, w terminie 45 dni po otrzymaniu przez Jednostkę Kontraktującą:
 - umowy podpisanej przez obydwie strony,
 - wniosku o dokonanie płatności zgodnego z Załącznikiem V
 - oraz gwarancji finansowej, jeśli jest wymagana zgodnie z ustaleniami Art.15.7,
- dalszych płatności zaliczkowych w wysokości określonej w Art.4 Warunków Szczegółowych, w terminie 45 dni po zaakceptowaniu przez Jednostkę Kontraktującą raportu cząstkowego przygotowanego zgodnie z Art. 15.2 złożonego wraz z:
 - wnioskiem o dokonanie płatności, zgodnym z Załącznikiem V,
 - raportem audytorskim, jeśli audyt jest wymagany zgodnie z Art. 15.6,
 - gwarancja finansowa, jeśli jest wymagana zgodnie z Art. 15.7;
- płatności końcowej, w terminie 45 dni po zaakceptowaniu przez Jednostkę Kontraktującą raportu końcowego, przygotowanego zgodnie z Art. 15.2, złożonego wraz z:
 - wnioskiem o dokonanie płatności końcowej zgodnym z Załącznikiem V,
 - raportem audytorskim zgodnie z Art. 15.6.

Dalsze płatności zaliczkowe mogą być dokonane wyłącznie w sytuacji, jeżeli faktycznie poniesione wydatki finansowane przez Jednostkę Kontraktującą (przy zastosowaniu udziału procentowego określonego w Art. 3.2 Warunków Szczegółowych) stanowią co najmniej 70% kwoty poprzedniej płatności, co znajdzie potwierdzenie w raporcie cząstkowym i, jeśli dotyczy, w raporcie audytorskim zgodnie z Art. 15.6. Suma wszystkich płatności zaliczkowych nie może przekroczyć 90% kwoty wymienionej w Art.3.2 Warunków Szczegółowych.

Opcja 3: dotyczy dowolnego typu przedsięwzięć

Beneficjent otrzyma dotacje od Jednostki Kontraktującej w formie jednorazowej wypłaty w ciągu 45 dni po zaakceptowaniu przez Jednostkę Kontraktującą raportu końcowego zgodnego z Art. 15.2 złożonego wraz z :

- wnioskiem o dokonanie o płatności zgodnym z Załącznikiem V
- raportem audytorskim jeśli audyt jest wymagany zgodnie z Art. 15.6

15.2 Raporty uznaje się za zatwierdzone jeśli w ciągu 45 dni po ich otrzymaniu, wraz z wszystkimi wymaganymi dokumentami, Jednostka Kontraktująca nie przesyła pisemnej odpowiedzi.

Jednostka Kontraktująca może zawiesić limit czasowy przeznaczony na akceptację raportu zawiadamiając Beneficjenta, że raport nie może zostać zaakceptowany oraz że konieczne jest przeprowadzenie dodatkowych kontroli. W takich przypadkach Jednostka

Kontraktująca może zadać wyjaśnienia, zmiany lub dodatkowych informacji, które muszą być dostarczone w terminie 30 dni od momentu złożenia zadania. Limit czasowy zaczyna być naliczany ponownie po otrzymaniu wymaganych informacji.

Raporty muszą być przygotowane zgodnie z ustaleniami Art.2.

15.3 Podany w Art.15.1 termin płatności wynoszący 45 dni, wygasa w dniu, w którym wnioskowana kwota zostaje wypłacona z rachunku Jednostki Kontraktującej. Oprócz ustalen Art.12.5, Jednostka Kontraktująca może wstrzymać odliczanie okresu 45 dni informując Beneficjenta, że wniosek o dokonanie płatności nie może być przyjęty z powodu nieprawidłowej kwoty, na którą został wystawiony lub ze względu na fakt, że wymagane dokumenty nie zostały dostarczone lub Jednostka Kontraktująca uznaje za konieczne przeprowadzenie dalszych kontroli, w tym również kontroli na miejscu, w celu sprawdzenia czy poniesione koszty są kwalifikowane. Odliczanie obowiązującego terminu płatności zostanie wznowione w dniu, w którym zostanie dostarczony prawidłowo sformułowany wniosek o dokonanie płatności.

15.4 Po upływie terminu określonego powyżej, Beneficjent - chyba, że Beneficjentem jest instytucja rządowa lub publiczna w kraju członkowskim Unii - może zająć w ciągu dwóch miesięcy po otrzymaniu opóźnionej płatności, zapłaty odsetek za zwłokę naliczanych według :

- stopy redyskontowej stosowanej przez bank centralny w kraju Jednostki Kontraktującej, jeśli płatności dokonywane są w walucie tego kraju;
- stopy stosowanej przez Europejski Bank Centralny przy rozliczaniu głównych transakcjach refinansowanych w EUR, opublikowanej w Oficjalnym Dzienniku Wspólnot Europejskich (Official Journal of the European Union), seria C, jeśli płatności dokonywane są w EUR,

obowiązującej w pierwszym dniu miesiąca, w którym wygasł termin, plus półtora punktu procentowego. Odsetki za zwłokę dotyczą okresu, który upłynął pomiędzy terminem płatności (włącznie z nim) a datą wypłacenia należnej kwoty z rachunku Jednostki Kontraktującej (bez tego dnia). Odsetki te nie są uznawane za dochód w rozumieniu zapisów Art.17. Każda z płatności cząstkowa musi w pierwszej kolejności pokrywać odsetki za zwłokę.

15.5 Każdorazowo gdy w Art. 15 mowa o dniach należy przez to rozumieć dni kalendarzowe.

15.6 Wyniki audytu zewnętrzny, przeprowadzony przez uprawnionego audytora, będącego członkiem organizacji uznawanej na szczeblu międzynarodowym, winny być dołączone do:

- każdego wniosku o płatność zaliczkową jeśli suma wcześniejszych płatności oraz płatności na którą składany jest wniosek przekracza 750 000 EUR;
- każdego wniosku o płatności końcową w przypadku, gdy wartość dotacji przekracza 100 000 EUR
- każdego wniosku o płatność przekraczającą 75 000 EUR w jednym roku finansowym, w przypadku dotacji na koszty operacyjne.

W certyfikacie audytorskim, zgodnym ze wzorem stanowiącym Załącznik VI, audytor zaświadcza, że przedstawione sprawozdanie finansowe (przychody i wydatki) są dokładne, rzetelne i poparte odpowiednimi dokumentami oraz wskazuje koszty kwalifikowane poniesione zgodnie z umową.

Kwoty uznane w raporcie audytorskim za poniesione zgodnie z umowa beda odjęte od sumy płatności czastkowych wypłaconych zgodnie z umowa (rozliczanie).

W przypadku, gdy Beneficjentem jest instytucja rządowa lub publiczna w kraju członkowskim Unii, Jednostka Kontraktująca może zwolnić ją z konieczności przeprowadzania audytu.

15.7 W przypadku, gdy suma płatności zaliczkowych wynosi ponad 80% wartości umowy, musi być ona w pełni zabezpieczona gwarancją finansową. Jeśli Beneficjentem jest organizacja pozarządowa gwarancja bankowa jest wymagana, gdy suma płatności zaliczkowych przekracza 1 milion EUR lub 90% wartości umowy. Gwarancja bankowa musi być denominowana w EUR i wystawiana przez bank lub instytucję finansową ustanowioną w jednym z państw członkowskich Unii Europejskiej zgodnie ze wzorem stanowiącym Załącznik VII. Gwarancja pozostaje w mocy do czasu zwolnienia jej przez Jednostkę Kontraktującą co następuje w momencie gdy suma płatności zaliczkowych ponownie nie przekracza 1 miliona EUR lub gdy dokonana została płatność końcowa. Powyższych postanowień nie stosuje się w przypadku, gdy Beneficjentem jest instytucja rządowa lub publiczna w kraju członkowskim Unii.

15.8 Należne Beneficjentowi płatności zostaną dokonane na rachunek bankowy, przeznaczony wyłącznie do obsługi Projektu lub na sub-konto podane w formularzu identyfikacji finansowej stanowiącej Załącznik V, przeznaczone dla środków wypłacanych przez Jednostkę Kontraktującą.

15.9 Jednostka Kontraktująca dokona płatności w walucie kraju, z którego pochodzi lub w EUR, zgodnie z zapisami Warunków Szczegółowych. Jeżeli płatności są realizowane w EUR, wydatki poniesione w innych walutach zostaną przeliczone na EUR według kursu wymiany ogłaszanego przez InforEuro na miesiąc, w którym koszty zostały poniesione, chyba że Warunki Szczegółowe stanowią inaczej.

W przypadku bardzo istotnych wahan kursów Strony powinny podjąć rozmowy w celu wprowadzenia zmian w Projekcie tak aby zminimalizować wpływ wahan kursowych na realizację Projektu. Jeśli okaże się to konieczne, Jednostka Kontraktująca może podjąć dodatkowe działania.

15.10 Wszelkie odsetki oraz równowazne korzyści narosłe od zaliczek wypłaconych na rzecz Beneficjenta przez Jednostkę Kontraktującą powinny być wykazane w raportach czastkowych oraz raporcie końcowym i zwrócone Jednostce Kontraktującej, na jej wniosek, zgodnie z Art. 18. Nie są one uwzględniane przy obliczaniu sumy płatności zaliczkowych zgodnie z umową.

Artykuł 16 – Rachunkowość oraz kontrole merytoryczne i finansowe

16.1 Beneficjent jest zobowiązany do prowadzenia regularnych i dokładnych zapisów księgowych dotyczących realizacji Przedsięwzięcia z wykorzystaniem systemu podwójnej księgowości jako części lub dodatku do własnej księgowości Beneficjenta. System ten musi być zgodny obowiązującymi przepisami. Dla każdego Przedsięwzięcia muszą być prowadzone oddzielne rachunki, które muszą wykazywać wszystkie wpływy i wydatki oraz szczegółowe dane o odsetkach narosłych od środków otrzymanych w ramach dotacji.

16.2 Beneficjent zezwoli przedstawicielom Komisji Europejskiej, Europejskiego Trybunału Obrachunkowego (European Court of Auditors) oraz Europejskiego Biura ds. walki z przestępstwami finansowymi (European Anti-Fraud Office) na przeprowadzanie kontroli dokumentów i kontroli na miejscu w celu sprawdzenia realizacji Projektu oraz na przeprowadzenie, jeśli okaże się to konieczne, pełnego audytu na podstawie sprawozdań finansowych, dokumentów finansowych i innych dokumentów, związanych z finansowaniem Projektu. Kontrole mogą odbywać się w ciągu 7 lat po dokonaniu płatności końcowej.

Dodatkowo, Beneficjent umożliwi przedstawicielom Europejskiego Biura ds. walki z przestępstwami finansowymi (European Anti-Fraud Office) przeprowadzenie kontroli i weryfikacji na miejscu zgodnie z procedurami określonymi w prawodawstwie Unii Europejskiej chroniącymi interesy finansowe Wspólnot Europejskich i zapobiegającymi oszustwom i innym nieprawidłowościom.

W tym celu, Beneficjent zobowiązuje się do udostępnienia upoważnionym przedstawicielom, Komisji Europejskiej, Europejskiego Biura ds. walki z przestępstwami finansowymi oraz Europejskiego Trybunału Obrachunkowego miejsca/miejsc realizacji Projektu, włącznie z systemami komputerowymi, oraz dokumentacji i baz danych związanych z finansowym i technicznym zarządzaniem Projektem oraz podjąć wszelkie działania w celu ułatwienia im pracy. Z jego wdrażaniem, - w tym plikami dotyczącymi. Upoważnieni przedstawiciele Komisji Europejskiej, Europejskiego Biura ds. walki z przestępstwami finansowymi oraz Europejskiego Trybunału Obrachunkowego są zobowiązani do zachowania tajemnicy służbowej w stosunku do stron trzecich, o ile nie stwierdzono naruszenia obowiązującego prawa. Dokumenty muszą być udostępniane w sposób uporządkowany, umożliwiający ich weryfikację, a Beneficjent zobowiązany jest do informowania Jednostki Kontraktującej o dokładnym miejscu ich przechowywania.

16.3 Dokumenty, o których mowa w Art. 16.2 obejmują:

- A. Zlecenia, dostawy i usługi
 - oferty dostawców
 - umowy i zamówienia
 - faktury i dowody płatności lub inne dokumenty finansowo-księgowe; jeżeli dostawy pochodzą z magazynów Beneficjenta, faktury powinny odzwierciedlać cenę uiszczoną w chwili zakupu; kopia faktury zakupu musi być załączona,
 - zakupu benzyny i ropy: Beneficjent jest zobowiązany przechowywać rejestry: przejechanych kilometrów, średniego zużycia pojazdów, kosztów paliwa i utrzymania pojazdów.
- B. Koszty osobowe:
 - wykaz wydatków związanych zatrudnieniem na czas trwania kontraktu lokalnych pracowników ze szczegółowymi danymi na temat wynagrodzeń, przedstawionymi w rozbięciu na wynagrodzenie brutto, obowiązkowe narzuty na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie oraz wynagrodzenie netto; oświadczenie musi być autoryzowane pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym przez upoważnioną do tego osobę, reprezentującą Beneficjenta;

- wykaz wydatków związanych z zatrudnieniem Polaków mieszkających za granicą oraz pracowników z krajów europejskich (jeśli Projekt realizowany jest w Europie), zawierający dane o wysokości wynagrodzenia za miesiąc efektywnej pracy; wydatki te muszą być obliczone na podstawie zastosowanych stawek za przepracowane jednostki czasowe, przedstawione w rozbięciu na wynagrodzenie brutto, narzuty na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie oraz wynagrodzenie netto.

16.4 Beneficjent gwarantuje Komisji Europejskiej, Europejskiemu Biuru ds. walki z przestępstwami finansowymi oraz Europejskiemu Trybunaliowi Obrachunkowemu prawo do przeprowadzania audytów, kontroli oraz weryfikacji Projektu u partnerów i podwykonawców Beneficjenta, pod takimi samymi warunkami i na takich samych zasadach jak opisane w Art. 16.

Artykuł 17 – Ostateczna kwota dotacji wypłacana przez Jednostkę Kontraktującą

17.1 Całkowita kwota dotacji wypłacona Beneficjentowi przez Jednostkę Kontraktującą dotacji nie może przekraczać maksymalnej kwoty dotacji kwoty ustalonej w Art.3.2 Warunków Szczegółowych, nawet jeżeli ostateczny koszt realizacji Projektu będzie wyższy niż budżet określony w Załączniku III.

17.2 Jeżeli suma kosztów kwalifikowanych Projektu będzie niższa niż kwota określona w Art.3.1 Warunków Szczegółowych, ostateczna wysokość dotacji zostanie określona poprzez przemnożenie rzeczywistych kosztów kwalifikowanych przez wartość procentową ustaloną w Art.3.2 Warunków Szczegółowych.

17.3 Beneficjent przyjmuje do wiadomości, że dotacja w żadnym wypadku nie może stanowić źródła uzyskiwania zysku i jej ostateczna wysokość będzie ograniczona do kwoty niezbędnej dla zbilansowania przychodów i wydatków związanych z realizacją Przedsięwzięcia. Za zysk uznaje się:

- w przypadku dotacji na realizację Projektu, nadwyżkę wpływów nad kosztami Projektu w momencie składania wniosku o płatność końcową. Jednakże, w przypadku Projektu którego celem jest wzmocnienie finansowe Beneficjenta, za zysk uznaje się dystrybucję nadwyżki powstałej w efekcie działalności Beneficjenta pomiędzy członków organu beneficjenta, prowadząca do ich osobistego wzbogacenia się.
- w przypadku dotacji przeznaczonej na cele operacyjne, nadwyżkę salda budżetu operacyjnego Beneficjenta.

Powyższych zapisów nie stosuje się w przypadku kosztów studiów, badań naukowych oraz stypendiów szkoleniowych wypłacanych osobom fizycznym, ani w przypadku nagród przyznawanych w wyniku przeprowadzenia konkursu.

17.4 Dodatkowo, bez naruszania prawa do rozwiązania umowy w sytuacjach opisanych w Art. 12.2, Jednostka Kontraktująca może, jeśli projekt nie jest realizowany lub jest realizowany w niewłaściwy sposób, częściowo lub z opóźnieniem, zmniejszyć kwotę pierwotnie przyznanej dotacji, należycie uzasadniając swoją decyzję, w stopniu zgodnym z aktualnym stanem realizacji Projektu na warunkach określonych w umowie.

Artykuł 18 – Zwrot dotacji

18.1 Beneficjent zobowiązuje się do zwrotu kwoty nadpłaconej w stosunku do ostatecznie ustalonej wysokości dotacji w ciągu 45 dni od daty otrzymania zadania zapłaty od Jednostki Kontraktującej

18.2 Jeżeli Beneficjent nie zwróci kwot, o których mowa powyżej, w terminie wyznaczonym przez Jednostkę Kontraktującą, ta ostatnia może (o ile Beneficjent nie jest instytucją rządową lub publiczną w kraju członkowskim Unii Europejskiej) powiększyć należną sumę o odsetki naliczane według:

- stopy redyskontowej stosowanej przez bank centralny w kraju Jednostki Kontraktującej, w przypadku płatności dokonywanych w walucie tego kraju;
- stopy stosowanej przez Europejski Bank Centralny przy rozliczaniu głównych transakcjach refinansowanych w EUR, w przypadku płatności dokonywanych w EUR,

obowiązującej w pierwszym dniu miesiąca, w którym wygasł termin, plus trzy i pół punktu procentowego. Odsetki za zwłokę dotyczą okresu, który upłynął pomiędzy terminem płatności (włącznie z nim) a datą faktycznej zapłaty (bez tego dnia). Wszystkie płatności cząstkowe winny w pierwszej kolejności pokrywać koszty odsetek za zwłokę.

18.3 Kwoty należne do zwrotu Jednostce Kontraktującej mogą wyrównać jakiegokolwiek zobowiązania finansowe wobec Beneficjenta. Strony niniejszej Umowy mogą uzgodnić spłatę należności w ratach.

18.4 Koszt prowizji bankowych, związanych ze zwrotem kwot należnych Jednostce Kontraktującej, zostanie całkowicie pokryty przez Beneficjenta.